

Johtaminen
lääkitysturvallisuuden
edistäjänä:
turvallisuuuskulttuurin
luominen

Proviisoriopiskelijat

Iina Mönkkönen

Emilia Neuvonen

Sahar al-Salman

Farmasian tiedekunta / HY

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

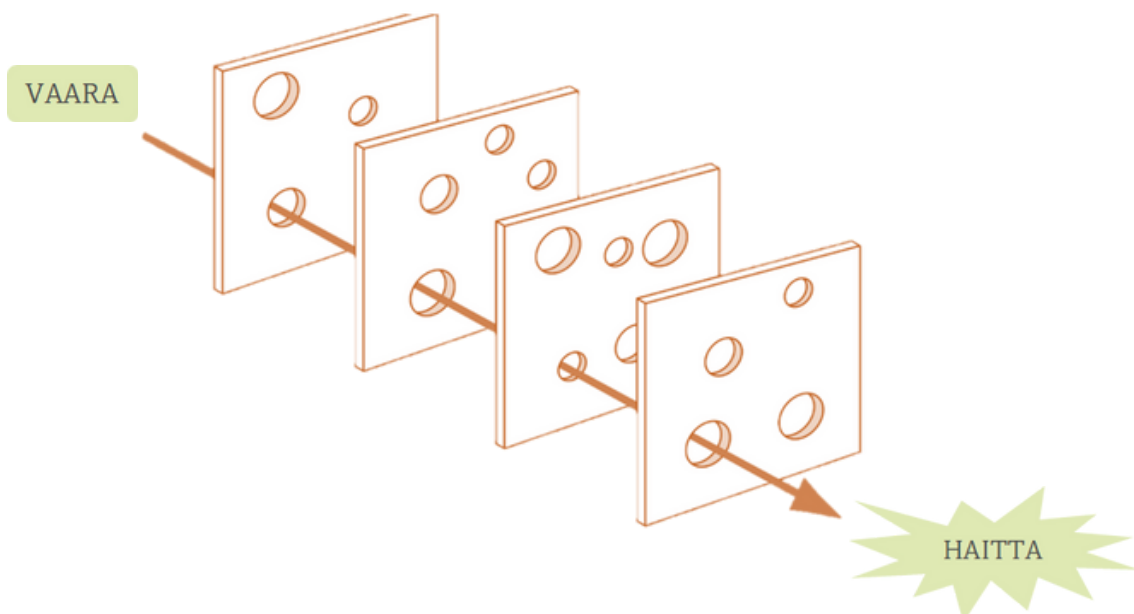

Termit tutuiksi

TURVALLISUUSKULTTUURILLA tarkoitetaan työyhteisön yhteistä turvallisuutta edistävää toimintatapaa. Sen tärkeitä piirteitä ovat luottamuksellinen, avoin ja syyllistämätön ilmapiiri sekä toiminnan jatkuva kehittäminen. Turvallisuuskulttuuri on edellytys lääkehoidon riskienhallinnalle, ja organisaation johdolla on tärkeä rooli sen luomisessa ja ylläpitämisessä.

JÄRJESTELMÄLÄHTÖISESSÄ lähestymistavassa virheiden ja läheltä piti -tilanteiden nähdään tapahtuvan järjestelmän läpi kulkevien tapahtumaketjujen ja niiden puutteellisten suojausten seurauksena. Yksilönäkökulma keskittyy yksittäisten henkilöiden toimintaan ja johtaa syyllistämiseen.

REIKÄJUUSTOMALLILLA voidaan havainnollistaa lääkehoitoprosessin eri vaiheisiin rakennettuja suojauksia. Riittämätön tai kokonaan puuttuva suojaus päästää virheen eteenpäin. Mikäli virhettä ei huomata prosessin missään vaiheessa, se voi päätyä potilaalle saakka.

Hyvässä turvallisuuskulttuurissa

Jokainen työntekijä ymmärtää lääkehoidon turvallisuuden merkityksen ja ottaa vastuuta sen toteutumisen edistämisestä.

Lääkitysturvallisuus otetaan huomioon kaikissa apteekin päätöksissä.

Turvallisuuskulttuurin lähtökohtina toimivat riskien ennakointi ja virheistä oppiminen. Virheen sattuessa tavoitteena on toiminnan kehittäminen syyllisen etsimisen sijaan.

Johto ymmärtää järjestelmälähtöisen ajattelutavan ja sen merkityksen työyhteisön turvallisuuskulttuurin kehittämisessä.

Kehittäminen kannattaa

MIKSI?

- ▶ Turvallisuuskulttuuri on edellytys lääkehoidon riskienhallinnalle. Apteekilla on tärkeä rooli viimeisenä “tarkistuspisteenä” ennen lääkkeen päättymistä avohoidon potilaalle.
- ▶ Kehittämällä apteekin turvallisuuskulttuuria ja edistämällä lääkitysturvallisuutta voidaan säästää sekä apteekin että muun terveydenhuollon resursseja.
- ▶ Turvallisuus lisää tehokkuutta. Prosessien arviointi ja kehittäminen sujuvoittavat kaikkien työntekoa.
- ▶ Laadukkaalla lääkeneuvonnalla voidaan rakentaa hyvä luottamussuhde asiakkaisiin ja parantaa asiakastyytyväisyyttä.
- ▶ Kehittyvä osaaminen lisää työntekijän itsevarmuutta ja tekee siten työstä mieluisampaa. Osaavat työntekijät parantavat koko työyhteisön motivaatiota.

Miten onnistua?

VIESTINTÄ

Hyvät viestintätaidot edistävät hyvää turvallisuuskulttuuria sekä apteekissa sisäisesti että apteekin ja soteyksiköiden välillä. Mitä paremmin yhteisössä kommunikoidaan, sitä turvallisempaa toiminta on.

AVOIMUUS

Avoimuus parantaa sekä työilmapiiriä että turvallisuuskulttuuria. Avoimessa työyhteisössä työntekijä uskaltaa ilmoittaa poikkeamista ja tapauksia käsitellään yhteisesti samankaltaisten poikkeamien ennaltaehkäisemiseksi.

ILMOITTAMINEN

Lääkehoidon riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen edellytyksiä ovat lääkityspoikkeamien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen. Yksilöiden syyllistäminen estää ilmoittamisen ja virheistä oppimisen.

ÄLÄ JÄTÄ TEKEMÄTTÄ

Tekemättä jättäminen aiheuttaa suuren osan terveydenhuollon lääkityspoikkeamista. Apteekissa tekemättä jättäminen, kuten puutteellinen lääkeneuvonta tai taustakartoitus, voi johtaa esimerkiksi lääkkeen virheelliseen käyttöön, asiakkaalle sopimattomaan lääkitykseen, lääkehaittoihin tai yhteisvaikutuksiin.

Itsearviointi

Johtaja kehittämisen mahdollistajana

Olen sisäistänyt, että apteekin johdolla on viime kädessä vastuu apteekin toiminnan vaikutuksesta lääkitysturvallisuuteen.

Tiedän, että lääkitysturvallisuuden kehittämistyö vaatii määrätietoista ja tavoitteellista johtamista.

Osaan osallistaa henkilöstöä tavoitteiden asettamiseen ja toiminnan suunnitteluun lisätäkseeni motivaatiota ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

Olen sisäistänyt kirjallisten toiminta- ja työohjeiden merkityksen turvallisen ja laadukkaan (tasalaatuisen) toiminnan ohjaamisessa.

Osaan varmistaa selkeän työn- ja vastuunjaon, joka on edellytys turvalliselle ja tehokkaalle toiminnalle.

Itsearviointi

Johtaja kehittämisen mahdollistajana

Tiedän, että viestinnällä ja toimivalla tiedonkululla on suuri merkitys lääkitysturvallisuuden edistämässä niin apteekissa kuin alueellisissa hoitopoluissa ja hoitotiimeissä.

Osaan varmistaa riittävät työvälineet lääkitysturvallisuuden edistämiseksi asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Osaan arvioida jo tehtyjen kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia lääkitysturvallisuuteen.

Tiedän, että lääkehoidon turvallisuuden ja jatkuvuuden varmistaminen edellyttää apteekkien ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden yhteistyötä ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja (esim. alueellisessa yhteistyössä sovitut hoitopolut tai toimintatavat lääkehoidon seurantaan).

Ymmärrän, että kehittämistoimenpiteen toteuttamisella apteekissa tai sosiaali- ja terveydenhuollossa voi olla vaikutuksia lääkehoitoprosessin eri vaiheisiin.

Itsearviointi

Lääkehoitoprosessin riskienhallinnan ja osaamisen johtaminen

Osaan johtaa apteekkimme toimintaa ottaen huomioon apteekin sisäiset ja sen toimintaympäristön keskeiset lääkitysturvallisuusriskit.

Osaan hyödyntää apteekkien lääkitysturvallisuuden itsearviointimittaristoa riskien tunnistamisessa ja lääkitysturvallisuuden edistämisessä.

Osaan hyödyntää lääkitysriskeistä ja poikkeamista eri keinoin kertyvää tietoa johtamisessa.

Osaan hyödyntää perehdytystä, koulutusta ja osaamisen varmistamista ennakoivina tapoina varmistaa lääkitysturvallisuutta.

Osaan varmistaa sen, että jokainen apteekkimme työntekijä on perillä omista tehtävistään lääkitysturvallisuuden edistämisessä.

Osaan tunnistaa henkilökuntamme ammatilliset vahvuudet ja osaamisen kehittämistarpeet sekä mahdollistaa jatkuvan osaamisen kehittämisen.

Itsearviointi

Turvallisuuskulttuuri lääkitysturvallisuuden johtamisen perustana

Olen sisäistänyt oman roolini hyvän turvallisuuskulttuurin mahdollistamisessa ja osaan toimia sen mukaisesti.

Tiedän, että hyvä turvallisuuskulttuuri rohkaisee koko henkilökuntaa asemasta ja työtehtävistä riippumatta avoimuuteen sekä riskien ja poikkeamien esiin tuomiseen niiden vähentämiseksi.

Osaan huomioida lääkitysturvallisuusnäkökulmat osana kaikkea päätöksentekoa ja apteekin toiminnan kehittämistyötä (esim. tilat, käytännöt ja tietojärjestelmät).

Osaan johtaa toimintaamme niin, että lääkitysturvallisuuden edistäminen avohoidossa on yksi apteekkimme strategisista tavoitteista ja toimintamme ydintehtävistä.

Esihenkilön tarkistuslista

Johtaminen lääkitysturvallisuuden edistäjänä -
materiaaliin tutustuminen

Apteekin turvallisuuskulttuurista
keskusteleminen omassa työyhteisössä

Oman lääkitysturvallisuusosaamisen arviointi
ohessa olevalla itsearviointimittaristolla

Työntekijöiden kannustaminen lääkitysturvallisuuden
itsearviointimittariston täyttämiseen

Työntekijöiden perehdyttäminen riskien ja
vaaratapahtumien tunnistamiseen sekä ilmoittamiseen

Lääkitysturvallisuuden huomioiminen
apteekin toimintaohjeissa

Lopuksi

Tutustu aiheeseen lisää:

Lindén-Lahti C ym.: Miten johtaa lääkitysturvallisuutta?
Sic! 1/2021

Valo-ohjelma ja AATE-työryhmä:
Lääkitysturvallisuusosaamisen itsearviointi, 2022
Saatavilla Valo-ohjelman verkkosivuilla
[Linkki itsearviointiin](#)

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valmentaminen
lääkkeenkäyttäjakeskeiseen lääkehoidon toteutukseen,
Fimea, Lääkeinformaatioverkosto, 2020

Junkkarinen P ym.: Miten suomalaisissa apteekeissa
työtehtävien organisointi ja apteekin sisäinen yhteistyö
hoidetaan potilasturvallisuuden näkökulmasta? Dosis
3/2019

Proviisoriopiskelijat

Iina Mönkkönen
Emilia Neuvonen
Sahar al-Salman
Farmasian tiedekunta / HY

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

